

נקודות של אור

מאמר יסודי בנבכי החיים אותו זכינו לשימוע מפי כ"ק מרן רבינו שליט"א - יו"ל לקראת סבת חול המועד סוכות תשפ"ו

יד. א. לאן הכול נעלם ברגע האמת?

כולנו יודעים שאסור לכעוס, כי הכול משמים.

כולנו יודעים שאין מה להיות עצובים, כי כל מה שהקדוש ברוך הוא עושה – לטובה הוא עושה.

כולנו יודעים שאין שום ייאוש בעולם כלל.

כולנו יודעים שאין סיבה לקנא, כי אין אדם נוגע במוכן לחברו.

כולנו יודעים שאין מקום לדאגה, כי העבר אין והעתיד עדיין וההווה כהרף עין.

אז למה בפועל כל הידיעות הללו לא עובדות?

אין יכול להיות שאנשים שיודעים היטב את כל מאמרי חז"ל, וגם מאמינים באמונה שלימה בהנהגת הבורא ובהשגחה

פרטית – בכל זאת מוצאים את עצמם כועסים ומתפרצים, שונאים ועצובים, דואגים ומקנאים?

האמת, שזו לא שאלה.

כי בתיאוריה – הכול נכון, ואם נדבר 'על הנייר' – כל המשפטים ומאמרי האמונה שרירים וקיימים.

אבל מה קורה כשה מתנגש בדברים שאנחנו מרגישים שהם צורך שלנו?

תחשבו על אדם מורעב שלא בא לפיו דבר מאכל כמה ימים. הוא סוף סוף מקבל לידו פרוסת לחם עבשה, כל מעייניו

תלויים בה, זה הצורך החיוני והקיומי שלו – ואז מגיע אי מי וחוטף את הפרוסה מידיו.

הוא יכול שלא לכעוס?! זה הרי למעלה מכוחותיו! הוא צריך את הפרוסה הזו כדי לחיות, וכשמונעים מאיתנו למלא

'צורך' – שם האדם כבר לא שולט. שם אין מקום למשפטים יפים ומחזקים.

אז לפעמים זו פרוסת לחם – והצורך הוא לשבוע.

אבל לפעמים הצורך האנושי הוא דווקא, למשל, ערך עצמי, וה'פרוסה' היא – הילד שלי. הוא זה, שבהתנהגותו המיוחדת

ובנראות המושלמת שלו, יביא לי את אותו ערך עצמי.

מה קורה כשהוא לא מגשים את הציפיה הזו שלי? כשהוא מתנהג באופן שמרחיק ממני את ההנאה המושלמת

והנחת הנכספת?

במקרה כזה, אני כבר לא שולט על עצמי. זה לא שהוא לא הגשים איזשהו רצון נחמד ופנימי.

הוא חסם בפני את מילוי הצורך שלי!

פלא שאני לא שולט על עצמי?

אנחנו יכולים לראות את זה הרבה בחיינו. בכל פעם שההרגשה היא שאנחנו 'צריכים' משהו – איננו מסוגלים להכיל את

העובדה שזה לא מתממש.

לא משנה אם הצורך הוא פרנסה – ואם היא לא מגיעה די הצורך, האדם יוצא מדעתו מרוב דאגה, או מתחיל לעשות

'שטיקים' כדי להשיג עוד קצת כסף.

ואולי הצורך הוא דווקא לסיים משימה כלשהי – ועד שאנחנו לא מסיימים אנחנו קצרי רוח ומתייחסים בהתאם לכל מי

שמפריע לנו.

לכל אחד יש דברים שהוא מרגיש שהוא 'צריך'. הוא צריך להבין כל דבר. הוא צריך להיות מעודכן. הוא צריך את

הסיגריה הבאה. הוא צריך דחוף הלוואה. כל מה שנכנס בגדר 'צריך' – מוציא אותנו משלוותנו אם זה לא מתמלא, ואין

לנו יכולת לשלוט על עצמנו.

בנקודה הזו, נוצרות כל הבעיות.
אין ברירה. צריך להפסיק עם ה'צריך'.

ד. ב. סוד האושר: להתגורר באוהל...

בזמנו של ירמיהו הנביא התגוררו באזור בניו של יהונדב בן רכב, והיתה להם צוואה מיוחדת מאביהם.
הוא אמר להם: אתם רוצים להאריך ימים? רוצים לחיות בטוב ובנעימים? יש לי עצה פשוטה עבורכם: תעברו להתגורר באוהלים!

אל תטעו כרמים, אל תזרעו שדות, אל תשקיעו את עצמכם בשום דבר של קבע. זה סוד האושר ואריכות הימים!
האמירה הזו נשמעת לכאורה הפוכה מהמציאות. כי אחרי כל הציטוטים של 'איזהו עשיר השמח בחלקו', **בואו ונשאל את עצמנו בשקט – מה נהיה יותר מאושרים להיות: חסרי בית שנאלצים לחיות באוהלי עראי – או בעליהם של גורדי שחקים באזור היוקרתי בארץ?**

למה דווקא זהו סוד אריכות הימים והאושר? יש כאן גילוי פשוט אך נוקב:

כל הבעיות שלנו מתחילות – ברגע שכבר יש לנו פיסת קרקע.

כשיש לך דירה – אתה כבר 'צריך' שאור השמש יחדור אליך, ואז אוי ואבוי לשכן שיעז לחסום אותו.

כשיש לך נכס – אתה כבר 'צריך' פרוטקציה ברשויות כדי להרחיב, ואז אתה שונא את כל מי שלא מוכן לעזור לך במסדרונות העירייה.

כשיש לך הון מניב – אתה כבר 'צריך' להרוויח לפחות כמו שנה שעברה, ואז אתה אכול בדאגות כל השנה, ושואל את עצמך מה יהיה השנה...

אבל אם אתה חי באוהל – ופתאום מתעורר סכסוך שכנים? שום בעיה. אתה פותח את קשרי האוהל, מחלץ את

היתדות, עובר לשטח הבא – ובונה את ביתך מחדש.

אתה לא דואג משריפות ולא זקוק לפרוטקציות. אתה לא 'צריך' כלום.

ככל שהאדם 'צריך' פחות – הוא גמיש יותר. הוא מוכן לשמוע כיוונים חדשים ולא צפויים. הוא לא מוכרח להשיג שום

דבר ספציפי, ואוטומטית הוא פחות כבול לאנשים מקומות וזמנים.

זהו סוד האושר.

צריך להפסיק עם ה'צריך'.

ה. ג. לרצות בלי סוף – זה המתכון

המחשבה כביכול אנחנו 'צריכים' משהו – היא המצאה אנושית.

כי כשהקדוש ברוך הוא ברא את האדם – הוא יצר אותו בצלם דמות תבניתו. האדם נברא עם תכונות אלו. כל מה

שיש בתוכנו – הוא מעין התכונות שבביכול קיימות אצלו.

האם הקדוש ברוך הוא 'צריך' משהו? ברור שלא. הוא הרי אין סוף. יש לו הכול.

למה הוא בכל זאת ברא את העולם? לא כי הוא היה 'צריך' – אלא כי הוא רצה... נתאוה הקדוש ברוך הוא שיהיה לו דירה בתחתונים. הוא רצה עולם שיכירו בו. למה הוא רצה בזה? אין לנו יכולת להבין, אבל הנה הוכחה שהיה בו רצון כזה: הוא ברא את העולם.

כשהוא ברא את האדם – הוא ברא בו גם את התכונה האלוהית הזו. של 'רצון'.

האדם – יש בו כמיהה אינסופית. הוא רוצה ורוצה בלי סוף. שום דבר לא מספק אותו. האדם כל הזמן מחפש משהו, הוא רוצה להתחדש, להוסיף עוד ועוד, גשמי או רוחני.

האם הרצון הזה הוא שלילי? ממש לא. אדרבה, זהו מאפיין אלוהי שקיים בתוכנו. כמו שהרצון של ה'אין סוף' הוא

אינסופי – כך גם הרצון הטבוע בנו, הוא רצון בלי סוף.

הנפש שלנו נכספת ורוצה, מבקשת ומתגעגעת, רוצה עוד ועוד – ויש לזה סיבה: זה מה שיעזור לנו להגיע לתכלית הבריאה.

כי כולנו יודעים ש'לא כל מה שאתה רוצה – אתה מקבל'. החיים מלמדים אותנו שיש הרבה רצונות שלא יתגשמו בדיוק כפי שאנחנו רוצים...

בכל פעם כזו, כשהרצון שלנו לא מתממש – זה מעורר בנו כאב, והכאב הזה – הוא קריטי כדי שנתחבר אל הבורא! כשהרצון לא מגיע לסיפוקו – האדם מבין שהוא מוגבל, שהוא לא 'כל יכול', ושהוא תלוי בתוכנית האלוהית. הקדוש ברוך הוא נותן לנו מנוע של רצון אינסופי, והוא אומר לנו: תרצו, אבל בכל פעם שהרצון שלכם מתנגש מול הרצון שלי – תנו מקום לרצון שלי!

אתם רוצים מאוד להגיע לפגישה בשעה מסוימת אבל מתברר שהרצון שלי הוא שתתעכבו בפקק? תנו הכנעה לרצון שלי. קבלו אותו באהבה. אתם רוצים מאוד להרוויח הון אבל מתברר שזה גובל באיסורים ובחוסר יושר? תנו הכנעה לרצון שלי. בטלו רצונכם בפני רצוני...

המנוע הזה, של הרצון, הוא זה שמפגיש אותנו כל הזמן עם הקדוש ברוך הוא. מה היה קורה אם היה בנו רצון מוגבל? לא היינו מתחככים אף פעם מול רצון השם, היינו מסתובבים כאן בעולם כמו בהמות שאין להן רצון או תוכנית אישית, ואז – אין כאן שום מקום להכנעה, אנחנו לא מבטלים מעצמנו כלום למען רצון השם...

החיכוך הזה, בין הרצון שלי לרצון שלו, בין רצון הטבע לרצון האלוהים – נקרא 'תוהו ובוהו', הוא מגלה בי תהום של ריקנות, יש לי רצון אדיר שלא מתממש, זהו 'תוהו ובוהו', וכמו מה'תוהו ובוהו' הראשון בבריאה שמתוכו יצר הקדוש ברוך הוא את העולם – כך גם ב'תוהו ובוהו' האישי שלנו, בכל פעם שמשהו בתוכנו ריק, שהרצון שלא לא מסוגל להתממש – זוהי הזדמנות לייצר חיבור חדש בין האדם לבוראו, חיבור שעוד לא היה כמותו מאז בריאת העולם.

ד. כְּשֶׁהָרָצוֹן הוֹפֵךְ לְהִיּוֹת צוֹרֵךְ

מה ההבדל בין 'יצר הרע' ל'התמכרות'?

יצר רע – זה כשאני 'רוצה' לעשות רע.

הקדוש ברוך הוא ברא אותנו אנשים, והרצון לעשות רע – הוא לא רצון בעייתי. זהו חלק מהאנושיות, חלק מהטבע שלנו – ואדרבה, הרצונות הללו הם שטח העבודה האישי שלנו, לבטל את רצוננו בפני רצונו! הרבה פעמים אנחנו בטוחים שהרצון שבווער בנו להסתכל או לומר או לחשוב או לבצע דברים לא ראויים – הוא 'מחלה'. **ממש לא! זה הכי טבעי בעולם, איננו מלאכים – והרצון הזה הוא זה שלמענו נבראנו, ואיתו אנחנו אמורים להתמודד!** התמכרות, לעומת זאת, היא כבר סיפור אחר לגמרי.

כשהאדם מכור – הוא לא 'רוצה'. הוא 'צריך'. הוא מוכרח...

וזה – כבר לא אנושי. זו כבר מחלה. כי מאיפה הגיע הדבר הזה 'אני צריך'? זו הרי לא חלק מהבריאה האלוהית! הקדוש ברוך הוא לא טבע בנו את התכונה הזו של להיות 'צריך'...

כשהאדם 'צריך' – זה אומר שהוא רואה את הרצון שלו כ'צורך', כלומר, זה כבר לא נתון לשינוי או לוויכוח, הוא חייב את זה, אחרת – מי יודע מה יקרה לו...

ושם, כפי שפתחנו, מתחילות כל הבעיות.

כי כשהילד שלי לא נותן לי את מה שאני 'צריך' ממנו – אין לי שליטה על הכעס!

ואם התורה אומרת לי 'לא' על משהו שאני 'צריך' – אין לי כוחות נפש לציית לצו האלוהי!

ואם אני צריך משהו ואין לי את האמצעים לכך – שום חוק לא יעמוד בפניי...

כשהאדם נעשה 'צריך', כשה'רצון' הלגיטימי הופך להיות 'צורך' שבלעדיו הוא לא מסוגל – זה כבר חולי מסוכן והרסני, שאי אפשר לעמוד מולו.

ה. מִי שֶׁמֵּאֲמֵן לֹא צָרִיךְ...

בנקודה הזו, יהיו שיתקוממו: איך אפשר לומר שאנחנו לא 'צריכים' כלום?

וכי האדם לא זקוק למזון כדי לחיות? לחמצן כדי לנשום? לשינה כדי להתאושש? לחברה כדי לפרוח? לשידוך כדי

לבנות בית? לילדים כדי להשאיר שארית? לכבוד עצמי כדי לא להיות בזוי?

ובכן, הטעות המחשבתית נעוצה בעצם השאלה.

כי כשאנחנו מדברים, למשל, על מזון כדי לחיות, האם אנחנו צריכים את האוכל – ברגע הספציפי הזה? בדרך כלל לא.

זה יכול לחכות גם עוד כמה דקות.

אבל עוד כמה דקות – אנחנו חייבים את זה!

ובכן, כאן הטעות.

כי האדם – הוא בסך הכול 'הווה'. החיות שהקדוש ברוך הוא מעניק לנו – היא לרגע הזה בלבד. המחשבה כביכול אנחנו צריכים לדאוג לעתיד ולסחוב איתנו את העבר – נובעת מאותו רצון לשלוט על החיים שלנו. המחשבה הזו – גם היא המצאה אנושית.

אנחנו 'צריכים' שידוך – רק אם אנחנו מסתכלים על החיים כמקשה אחת. אבל אם נביט על הרגע הנוכחי בלבד, על ה'הווה' ותו לא – אנחנו אולי רוצים שידוך, אולי אפילו רוצים מאוד, אבל 'צריכים'? ברמה כזו שאם לא נקבל – לא נוכל לשרוד? כנראה שלא...

אבל רגע, ומה במצבים ש-כן?

מה לגבי אנשים מורעבים – שאכן חייבים ברגע זה לאכול כדי לחיות?

או אנשים שחייבים חמצן כדי לנשום?

גם כאן, למרות שבדרך כלל הקדוש ברוך הוא לא מפגיש אותנו עם ניסיונות ברמה דקיקה כזו, כשזה בכל זאת קורה – ברוב הרגעים מדובר בסך הכול בדמיון אנושי.

כולנו זוכרים את מחלקות הקורונה העמוסות בבתי החולים. כבר אז יכלו לראות את ההבדל בין מי שחי את רגע ההווה, שלא נבהל כשהרגיש מחנק, וידע שהוא תלוי ברצון השם, ואם הוא ירצה – הוא יעניק לו את הנשימה הבאה, ואם לא – הריהו מבטל את רצונו בפני רצון השם, לבין מי שהיה חייב לשלוט גם ברגעים כאלה, וכשהוכח שהוא לא שולט, ושהנשימה לא באה בדיוק ברגע שהוא ציפה – הוא החל להשתנק ולהשתולל, וכל תקופת החולי הפכה למקשה אחת של סבל.

ר' אשר היה אומר: **הכאב וחוסר האונים נמשכים תמיד רק רגע אחד בודד. לפעמים הכאב בא בהפרש של שניות**

ספורות זה מזה, אבל אם היינו מבודדים כל רגע של כאב בפני עצמו – היינו מסוגלים להתמודד איתו!

הבעיה היא – שאנחנו הופכים בדמיוננו את הרגעים שבין כאב לכאב, למקשה אחת של כאב דמיוני! כמו להבדיל ציור של 'מתח קו מנקודה לנקודה', שיוצרת ציור אחר לחלוטין ממה שהיה כאן באמת... ומול כאב אדיר ומתמשך שכזה – באמת אין לנו כוח להתמודד...

לסיכום, נאמר זאת כך: ככל שהאדם מבין שהוא לא 'צריך' כלום כדי ליישם את תכליתו בעולם – הוא מסוגל לעמוד איתן מול רגעי קושי ואתגר גדולים יותר.

כי תמיד, אבל תמיד, נקודת השבירה היא – במקום ש'אני צריך'. שם – האדם כבר לא מסוגל לעמוד מנגד, והוא נשבר...

יהודים שעברו שואה ולא אכלו שבעה ימים של פסח מאומה – עשו זאת כי הם ידעו שהם לא 'צריכים'.

מי שהיה 'צריך' – לא היה מסוגל לעמוד בזה...

יהודים שנושכים שפתיים מול עלבונות קשים במיוחד – עושים זאת רק כי הם יודעים שהם לא 'צריכים' את הכבוד. הם אולי רוצים, ואפילו רוצים מאוד, את הכבוד, אבל אדרבה – **כעת יש להם הזדמנות לבטל את רצונם – בפני רצון השם...**

וכך גם בכל ניסיון ואתגר בחיים: ככל שנבין שאנחנו לא 'צריכים' אלא 'רוצים' – יש יותר סיכוי שנעבוד עם זה נכון,

וביישם את תכלית חיינו!

מפני קדושת המועד

לקבלת העלון המודפס – בכתי המדרש דחסידי ספינקא:

בני ברק – רחוב דונולו 11 • ירושלים (עברית ואנגלית) – רחוב בר גיורא 28 • בית

שמש – רחוב יונה בן אפית (ליד 'איחוד הצלה') • סטפורד-היל – 117 Clapton Common

לעילוי נשמת הרבנית שרת חנה פעשא ע"ה

בת יבלחט"א סרן רבי ישראל חיים שליט"א

י"ל ע"י 'נקודות של אור' – ספינקא, ע"פ הנחת הכותב. להצטרפות לרשימת התפוצה – לתרופות והארות –

ניתן לפנות במייל: a0504171897@gmail.com